

DÔLEŽITOSŤ INVESTOVANIA VOĽNÝCH PEŇAŽNÝCH PROSTRIEDKOV DO PODIELOVÝCH FONDŮ

THE IMPORTANCE OF INVESTING FREE FUNDS IN MUTUAL FUNDS

MONIKA LIČKOVÁ

JUDr. Monika Ličková, Katedra obchodného a hospodárskeho práva, Právnická fakulta UMB v Banskej Bystrici,
tel.: 0915 228 666, e-mail: monika.lickova@centrum.sk

Abstract

The main aim of this contribution is to present the issue of investing in mutual funds, along with advantages and disadvantages, that this investment brings. Mutual funds are an increasingly popular investment vehicle that provides better value for the money than investments in time deposits in banks and at the same time also provides the opportunity to small investors to profit from the benefits, which would otherwise not allow their financial situation.

There are currently a large number of mutual funds, but lack of information about how to choose a suitable mutual fund, where to find information about mutual funds and how to evaluate this information. The author of this article tries to answer these questions and puts forward the readers so comprehensive information on mutual funds.

Key words: *fondové investovanie, zákon o kolektívnom investovaní, typy fondov, výhody, nevýhody.*

1. Úvod

Každý investor, ktorý vstupuje na trh investuje svoje peniaze, aby za tieto investované peniaze v budúcnosti získal oveľa viac peňazí.

Ľudia zvyčajne investujú z viacerých dôvodov, či už sa chcú zabezpečiť na dôchodok, prípadne zabezpečiť svoje deti alebo majú prebytok finančných prostriedkov a miesto toho, aby tieto peniaze „skladovali doma pod vankúšom“, ich umiestnia na trh.

Zhodnotenie voľných peňažných prostriedkov u individuálnych klientov je v dnešnej dobe mimoriadne pertraktovanou témou.

V časoch ekonomických a finančných problémov ako aj viditeľných nízkych úrokových sadziieb v bankách dochádza takmer k minimálnemu zhodnoteniu na termínovaných vkladoch alebo vkladných knižkách, ktoré sú považované za základné a najjednoduchšie možnosti zhodnotenia financií.

Momentálne väčšina termínovaných vkladov ponúkaných bankovými inštitúciami nepokryje ani znehodnotenie peňazí infláciou, vďaka čomu sa ľudia snažia hľadať iné vhodné investičné príležitosti.

Kolektívne investovanie môže predstavovať zaujímavú alternatívu pre každého, kto je ochotný investovať svoje finančné prostriedky a pri určitej miere rizika prijať k tomu zodpovedajúci výnos.

2. Fondové investovanie

Fondové investovanie patrí do kategórie kolektívneho investovania, ktoré má vplyv aj na ekonomické prostredie, pretože vracia ako keby peniaze do hry, ktoré by inak končili na vkladových produktoch.

Ak sa teda investor rozhodne investovať formou kolektívneho investovania, zrealizuje to tak, že uloží svoje finančné prostriedky do konkrétneho špecializovaného podielového fondu prostredníctvom nákupu podielového listu.¹

2.1 Rozdelenie podielových fondov podľa zákona č. 594/2003 Z. z. o kolektívnom investovaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov

Podľa zákona 594/2003 Z. z. v platnom právnom znení sa podielové fondy rozdeľujú na: otvorené, uzavreté a špeciálne podielové fondy.

Otvorené podielové fondy – ich výhodou je, že nadobudnuté podielové listy v rukách podielníka majú vysokú likviditu.

„Otvorený podielový fond je taký podielový fond, ktorého podielník je oprávnený predložiť na vyplatenie ním vlastného podielového listu tohto podielového fondu správcovskej spoločnosti, ktorá podielový fond spravuje.“²

Správcovská spoločnosť je povinná ich v okamihu predloženia investora akceptovať a odkúpiť od vlastníka. Otvorený podielový fond je tiež charakteristický takzvanou „nekonečnou emisiou“. To znamená, že každý deň je možné, aby investori predávali a nakupovali neobmedzený počet podielových listov, samozrejme len do výšky majetku podielového fondu.“ Otvorený podielový fond možno vytvoriť na dobu určitú aj na dobu neurčitú.“³

Pre uzavretý podielový fond je charakteristickou črtou to, že držitelia podielových listov v dobe existencii fondu nemajú právo na ich spätný odpredaj investičnej spoločnosti, ktorá ich vydala. Z toho možno vyvodiť záver, že správcovská spoločnosť nemá povinnosť odkúpiť podielové listy v prípade okamžitého predloženia investormi. Hodnota podielových fondov bude vyplatená podielníkom až po uplynutí životnosti fondu. Investor sa v prípade záujmu o predčasné odpredanie nadobudnutých cenných papierov musí obrátiť na sekundárny trh cenných papierov. Uzavreté podielové fondy môžu vznikať len na dobu určitú pričom najviac na 10 rokov. Ak správcovská spoločnosť pred ukončením určitej doby, na ktorú je fond vytvorený nepožiadala o transformovanie uzavretého podielového fondu na otvorený je povinná ho zrušiť a uzavrieť hospodárenie s majetkom v tomto fonde.

Premena uzavretého podielového fondu na otvorený podielový fond sa musí uskutočniť najneskôr tri mesiace pred uplynutím doby, na ktorú je uzavretý podielový fond vytvorený. Zmysel fondu spočíva vo vyplácaní dividend alebo v celkovom zhodnotení investovaných čiastok až po uplynutí doby životnosti fondu.

Špeciálny podielový fond je vlastne otvorený podielový fond, s tým rozdielom, že podielové listy nemôžu byť verejne ponúkané na území členských štátov.

Podľa zákona č. 594/2003 Z. z. rozdeľujeme špeciálne podielové fondy na:

- rizikové špeciálne podielové fondy - môžu mať maximálne 50 podielníkov alebo musia byť obmedzené vydávanie ich podielových listov. Obmedzenie pritom spočíva v tom, aby bolo možné nadobudnúť podielové listy len za aktuálnu cenu prevyšujúcu 40 000,-€ na jedného investora. Prípadne, aby počiatočná hodnota podielu bola najmenej 40 000,-€.

¹ BAJUS, R., GLOVA, J. KÁDÁROVÁ, J.: *Manažment portfólia cenných papierov a analýza investícií*. 1. vyd., Bratislava: Iura Edition, 2011.s.22

² BIKÁR, Miloš; – KMEŤKO, Miroslav. *Finančné investície*. 1. vyd. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2015. s. 171

³ § 35 Zákona 594/2003 Z. z. v znení neskorších právnych predpisov

Podielový list v rizikovitom špeciálnom podielovom fonde možno previesť na iného vlastníka iba v prípade, že danú transakciu schváli správcovská spoločnosť.

V majetku rizikovitých podielových fondov je ustanovená maximálna hodnota prevoditeľných cenných papierov a nástrojov peňažného trhu vydaných rovnakým emitentom, a to je 25% hodnoty majetku v rizikovitom špeciálnom podielovom fonde.

○ diverzifikované podielové fondy - stratégia týchto podielových fondov je taká, že sa zameriava na investíciu do viacerých druhov finančných nástrojov.

Správcovská spoločnosť môže pri týchto druhoch podielových fondov investovať do rovnakých cenných papierov ako pri otvorených podielových fondoch s výnimkou investícií do doplnkového likvidného majetku. Pri nákupe cenných papierov zahraničných spoločností nesmie ich hodnota presahovať 20 % celkovej hodnoty naakumulovaných peňažných zdrojov diverzifikovaného špeciálneho podielového fondu.

○ špeciálne podielové fondy nehnuteľností – ich podstata je také, že správcovská spoločnosť investuje naakumulované peňažné zdroje do nehnuteľností, majetkových účastí v realitných spoločnostiach alebo do iných aktív úzko prepojených s trhom nehnuteľností. Miera rizika je väčšia ako v prípade investícií do dlhopisov, ale aj v tomto prípade sa ráta skôr s dlhodobým investovaním.

Špeciálne podielové fondy nehnuteľností môže mať podobu otvorených alebo tiež uzavretých podielových fondov.

3. Typy fondov a ich charakteristika

Obľúbenosťou kolektívneho investovania dnes existuje veľké množstvo fondov, do ktorých investori vkladajú svoje voľné peňažné zdroje s úmyslom ich zhodnotiť.

Pri podielových fondoch si treba uvedomiť, že investor sa stáva podielnikom na majetku podielového fondu, z ktorého správcovská spoločnosť investuje nahromadené peniaze do cenných papierov.

Existuje veľké množstvo kritérií, podľa ktorých môžeme podielové fondy rozdeliť do určitých typov.

Najčastejšie kritéria, ktoré sa používajú pri ich klasifikácii sú:

- podľa predmetného aktíva,
- podľa rizika investície,
- z teritoriálneho hľadiska,
- rôzne kombinácie.

Podľa hore určených kritérií rozoznávame nasledujúce podielové fondy, ktoré sú k dispozícii investorovi:

a) **fondy peňažného trhu** sú také druhy fondov, pri ktorých správcovská spoločnosť investuje peňažné prostriedky do vysoko likvidných cenných papierov. Tento typ fondu je vhodný pre konzervatívneho investora, ktorý je ochotný znášať nízke riziko, ale taktiež požadovaný úrok zo strany investora vysoko neprekračuje výšku úroku na termínovaných vkladoch. Daná investícia je vhodná a odporúča sa taktiež investorom, ktorí nemali dosiaľ žiadne skúsenosti s podobným investovaním alebo predpokladajú, že investované peniaze budú potrebovať do jedného roka. Fondy peňažného trhu prinášajú so sebou aj ďalšie výhody ako sú napríklad nízka minimálna hranica investície, nízke poplatky a iné.

b) **dlhopisové fondy** - ak hovoríme o fondoch investujúcich do dlhopisov, treba si uvedomiť, že sa jedná o cenné papiere, na ktoré je viazaný určitý fixný percentuálny úrok. Preto tieto fondy zaradíme do takzvaných „konzervatívnych fondov“. Priemerná splatnosť dlhopisu je viac ako jeden rok. Ak dlhopisové fondy chceme porovnať s fondmi peňažného

trhu zistíme, že tento druh investícií je výnosnejší, ale taktiež aj rizikovejší, pretože výnosnosť fondu je ovplyvnená rizikovosťou emitenta dlhopisu. Výnosy z dlhopisov sa pritom skladajú z dvoch častí. Prvá časť sú úrokové výnosy a druhá sú kapitálové výnosy, čo môžu byť aj prípadné straty. Výška úrokového výnosu je počas celého obdobia splácania dlhopisu rovnaká. Kapitálový výnos sa prejaví až pri predaji dlhopisového cenného nástroja a jeho výška sa dá určiť ako rozdiel medzi cenou za akú bol nakúpený a jeho predajnou cenou. Cena dlhopisu je nepriamo úmerne závislá od úrokovej sadby na trhu. Ak trhové úrokové sadzby rastú, cena dlhopisu klesá a pri znížení úrokovej sadzby sa hodnota dlhopisového cenného papieru zvyšuje. Následkom tohto vplyvu sa z uvedeného dozvedáme aj to, že pri zvýšení úrokových sadzieb sa aj celková výkonnosť dlhopisového podielového fondu znižuje.

Taktiež aj dlhopisy majú svoje kategórie, do ktorých v prípade záujmu môže investor na základe rizika, ktoré je ochotný podstúpiť a výnosu, ktoré chce dosiahnuť investovať. Následkom toho vznikajú fondy, ktoré sú tvorené z portfólia:

- ❖ vládných dlhopisov – definujú sa ako dlhopisy, ktoré sú najmenej rizikové, ale na druhej strane aj výnosy dosahujú najnižšiu hodnotu.

- ❖ dlhopisy renomovaných spoločností – v tejto kategórii sú dlhopisy spoločností, ktoré ratingová agentúra označila ako vysoko spoľahlivé. Výnosy z nich sú vyššie ako pri vládných dlhopisoch.

- ❖ dlhopisy ostatných spoločností – tieto dlhopisy sú porovnateľné s investovaním na akciovom trhu, nakoľko dochádza k väčšiemu riziku nesplatenia dlhopisu. Následkom toho sú taktiež aj požadované výnosy pri danej forme investovania vyššie.

- ❖ komunálne dlhopisy – jedná sa o dlhopisy miestnej samosprávy a miest, pri ktorých sa peniaze od veriteľa poskytnú na financovanie verejných projektov. Tieto dlhopisy so sebou prinášajú jednu výhodu a to, že sa často stávajú daňovo oslobodené cenné papiere.

c) **akciové fondy** - pri akciových fondoch správcovská spoločnosť minimálne 2/3 nadobudnutého majetku v podielovom fonde investuje do akciových titulov alebo do podobne rizikových nástrojov ako sú akcie. Spoločnosť, ktorá podielový fond spravuje v tomto prípade investuje do kmeňových akcií. Investori v tomto prípade počítajú s kapitálovým výnosom závislým od ceny akcií v čase nákupu a ich momentálnou trhovou cenou. Z nákupu akcií tiež vyplýva právo na dividendy, ktoré môžu byť vyplácané ako pravidelný výnos za investovanie do danej akcii. Akciové fondy sú zo všetkých typov podielových fondov najrizikovejšie, čo však zodpovedá aj adekvátnemu požadovanému výnosu investora. Akciový fond investuje do niekoľko desiatok alebo stoviek akciových spoločností a eliminuje tak riziko, že sa nebude dať jedna spoločnosť.

d) **zmiešané fondy** - na rozdiel od akciových a dlhopisových fondov, v zmiešaných fondoch nemáme stanovené v akom pomere sa má investovať do jednotlivých druhov cenných papierov. Napriek tomu tu platí pravidlo, že portfólio zmiešaných fondov je tvorené najmä z dlhopisových cenných papierov a z akcií jednotlivých organizácií. Výkonnosť teda závisí od pomeru týchto cenných papierov a ich výkonnosti v danom období. Úlohou akciových cenných papierov je dosahovať vysoké zisky, pričom dlhopisy majú za úlohu stabilizovať výnosy kvôli fixným úrokovým sadzbám, ktoré sú určené pre držiteľa dlhopisu.

e) **fondy nehnuteľností** - pri kolektívnom investovaní na trhu s nehnuteľnosťami, správcovská spoločnosť investuje do nehnuteľností ako pozemky, administratívne budovy, obchodné centrá alebo hotely. Účel za akým investuje získané peniaze je predpoklad investora, že hodnota nehnuteľností, do ktorých boli peniaze investované sa časom zvýši. Nehnuteľnosti sa stávajú zaujímavou investičnou položkou aj vďaka tomu, že ich hodnota rastie aj spolu s rastom inflácie. Realitné fondy umožňujú investovať voľné finančné zdroje aj malým investorom a poberať z nich výnosy, akoby boli ich priamymi vlastníkmi.

f) **kombinované fondy** - majetok podielového fondu sa investuje do cenných papierov a vpred ustanoveného podielu do nehnuteľností alebo do iných napríklad vzácných predmetov ako sú starožitnosti alebo umelecké diela.

g) **fondy fondov**- tieto fondy sa zameriavajú na investovanie minimálne 2/3 svojich aktív do podielových listov a akcií iných fondov. Nevýhodou týchto fondov sú poplatky, ktoré musí investor pri vstupe platiť. Ak fond nakupuje do svojho portfólia podielové listy iných fondov musí znova platiť vstupné poplatky. Dôsledkom tohto je investor zaťažovaný zvýšenými poplatkami a tým pádom sa aj celkový výnos znižuje. Hlavnou výhodou investovania tohto druhu je minimalizácia rizika, vyplývajúca z rozloženia investícií. Taktiež ďalšou výhodou je možnosť vstupu investora do fondov, ktoré by boli pre neho následkom príliš veľkej minimálnej vstupnej investície nedostupné.

h) **zastrešujúce fondy** - v portfóliu tohto fondu sú viaceré fondy s rôznou investičnou stratégiou, ktoré sú nazývané aj subfondy. Veľkou výhodou tohto typu fondu je že sa mu ponúka bezplatný presun svojich finančných prostriedkov medzi subfondami podľa toho ako vníma situáciu na trhu. Dôsledkom toho si investor môže ľubovoľne zostaviť v rámci zastrešujúceho fondu také portfólio, ktoré je podľa neho najvýhodnejšie.⁴

3.1 Výhody a nevýhody investovania do podielových fondov

Ľudia s voľnými peňažnými prostriedkami sa môžu rozhodnúť o investovaní ich voľných finančných prostriedkov do konkrétnych foriem investícií. Nakoľko výška investícií a sklon k riziku závisia od povahy investora a jeho finančných možností, finančný trh ponúka rôzne cesty ako svoje financie zhodnotiť.

Investorovi sa ponúka na výber od investovania do kapitálového trhu cez investovanie do komodít, nehnuteľností, termínovaných účtov až po bežný účet pre konzervatívneho investora. V poslednom čase sa však viac a viac hovorí o kolektívnej forme investovania do podielových fondov.

Medzi výhody kolektívneho investovania do podielových fondov patrí predovšetkým:

1. potenciálne vyšší výnos v porovnaní napríklad s termínovanými účtami a taktiež k bežným účtom
2. správa majetku profesionálmi, kedy majetok podielových fondov je v správe portfóliových manažérov, ktorí sledujú situáciu na kapitálovom trhu a starostlivo sledujú vývoj ceny cenných papierov
3. diverzifikácia - v prípade investovania do podielových fondov, fondy nakupujú veľké množstvo rôznych cenných papierov, ktoré sú na sebe rizikovo aj výnosovo nezávislé. Týmto sa predchádza veľkej strate a tiež dochádza k zníženiu rizika.
4. prístupnosť investorov s nižším vkladom - pri investovaní do podielových fondov nie je nutné, aby investor investoval do cenných papierov veľký objem peňazí. V prípade podielových fondov investor investuje v pravidelných čiastkach a tým pádom, tieto čiastky môžu byť aj malé (už od 15 € mesačne)

Na druhej strane k nevýhodami kolektívneho investovania do podielových fondov patrí:

1. rizikovejšia investícia – správcovská spoločnosť, ktorá sa stará o dané podiely investuje nahromadené peniaze do cenných papierov, ktorých hodnota môže stúpať alebo klesať. Investor musí byť pri vstupe investovania do podielových fondov, zmierený so skutočnosťou, že môže o časť alebo aj celú sumu svojich vkladov prísť.
2. žiadna ochrana vlastníkov - tento druh investovania nie je vhodný pre absolútne konzervatívneho investora, nakoľko daný vklad nie je zákonom chránený a tak štát

⁴ CHOVANCOVÁ, Božena; ŽOFČÁK, Stanislav. Kolektívne investovanie. Bratislava: Iura Edition, 2012. s. 107. ISBN 978-80-8078-449-2

nezaručuje návrat daného vkladu investorovi. Z tohto dôvodu mnohí investori využívajú radšej služby banky, kde sporia svoje úspory na bežných alebo termínovaných vkladoch, ktoré túto výhodu poskytujú.

3. trhové riziko – výkonnosť fondov je priamo ovplyvňovaná a naviadaná na vývoj trhu a tým pádom, ak zosilní index trhu, cena podielových fondov sa zdvihne. V prípade oslabenia trhu dochádza k zníženiu ceny podielových fondov

4. riziko z dôvodu podvodov – nakoľko investovanie do podielových fondov má na starosti správcovská spoločnosť, je určité riziko straty svojich vkladov následkom nekalých praktík a špekulácii správcov fondov. Tým pádom môže dôjsť k problémom zmeny cenných papierov na peňažné zdroje a následne správcovská spoločnosť nebude môcť splniť svoju odkupnú povinnosť.

Záver

Ak hovoríme o kolektívnom investovaní, treba si uvedomiť, že riziko pri tomto spôsobe investovania nesie každý investor. Aj investor, ktorý investuje menšie peňažné zdroje musí zvážiť aké veľké riziko je ochotný podstúpiť.

Ak hovoríme o podielových fondoch treba si uvedomiť, že nie každý fond je atraktívny pre investora. Nakoľko vo svete a takisto aj na Slovensku pôsobí množstvo podielových fondov je potrebné aby investor disponoval informáciami o fondoch, do ktorých sa rozhodol investovať a správcovských spoločností, ktoré tieto fondy spravujú. Záverom chceme dodať, že veríme, že príspevok splnil očakávania a stal sa akýmsi začiatočným vodítkom v oblasti kolektívnom investovaní a dôležitosti investovania peňažných prostriedkov do podielových fondov.

Literatúra

- [1] BAJUS, R., GLOVA, J., KÁDÁROVÁ, J. 2011. *Manažment portfólia cenných papierov a analýza investícií*. 1. vyd., Bratislava: Iura Edition, 2011. 308 s. ISBN 978-80-8078-438-6.
- [2] BIKÁR, M. , KMEŤKO, M. 2015. *Finančné investície*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2015. 268 s. ISBN 978-80-225-4055-1.
- [3] HRVOLOVÁ, B. a kol. 2015 *Analýza finančných trhov*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. 516 s. ISBN 978-80-7478-948-9.
- [4] CHOVANCOVÁ, B., ŽOFČÁK, S. 2012. *Kolektívne investovanie*. Bratislava : Vydavateľstvo IURA EDITION, 2012. 388 s. ISBN 978-80-8078-449-2.
- [5] STEIGHAUF, S. 2005. *Fondy – jak vydělávat pomocí fondu* Praha : Grada Publishing, 2005. 191 s. ISBN 80-247-0247-9.
- [6] Zákon č. 594/2003 Z. z. o kolektívnom investovaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisoch